

РЕПЛЯНСКАТА ОВЦА В БЪЛГАРИЯ

ДЕСИМИР НЕДЕЛЧЕВ, ПЕТЬО МАЗНЕВ

**ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО РЕПРОДУКЦИЯ И СЕЛЕКЦИЯ
В ЖИВОТНОВЪДСТВОТО, ВРАЦА**

THE REPLIANSKA SHEEP BREED IN BULGARIA

DESIMIR NEDELICHEV, PETYO MASNEV

**AGENCY FOR SELECTION AND REPRODUCTION
IN ANIMAL PRODUCTION, VRATSA**

ABSTRACT

Replianska seep is old type Zackel seep. Geografical location on the breed in the country is Montains Balkan North – West Bulgaria= The breed belong to the indigenous decreasing disappa breed. The production system is extensive-traditional. Genetical improvement based on phenojypic traits. Main traits and haracteritics are: adult ewes weight 34 -35 kg; greasy wookl weight – 2,5 – 3,0 kg; lambing rate 130–160 %; milk yield for 150 days 80 – 120 kg; milk yield for 1 kg body weight – 3,24 kg.

УВОД

Непрекъснато възникващите негативни тенденции в съвременното високопродуктивно животновъдство налагат съхранението на местните автохтонни породи адаптирани отлично към съответните агроекологични условия. България притежава изключително ценни местни породи, голямо национално богатство. Една от тях в Северозападна България е Реплянската, която е сравнително слабо проучена и за нея няма разработена развъдна програма.

МАТЕРИАЛ И МЕТОД

С проучването се прави анализ на цялата достъпна информация за породата в сравнение с някои други местни породи. Анализирани са по 120 проби вълна от плешка и бут, като е определено качеството на вълната и истинската и дължина. През април и май 2007 год е проведен мониторинг с анкетни карти в основата на които е залегнала методиката на FAO - 2002 година.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Реплянската овца фиг 1 а, б, и в се отглежда в планинската част на Северо-западна България в два микро района: около село Репляна (Долни Лом и Дунавци) и Чипровци (Мартиново, Видима, Галвановци, Говежда и Железна). Единични животни

Фиг. 1. Овце от Реплянска порода

могат да се намерат и в Берковско. При породното преброяване през 2002 год, (Венев, 2006) във връзка с генетичните ресурси на страната популацията е наброявала 8645 броя от които 6792 овце майки и 155 коча. Проведения от нас мониторинг 2007 година показва че броят на овцете от тази порода е редуциран драматично на 1490 или едва 21,9 % оит тези при предишното преброяване. Преобладават стопаните, отглеждащи 1–8 овце. През пасищния период животните се отглеждат в сборни стада пасът на зареда и бивакуват извън селата в нависи направени от подръчни материали или стари стопански сгради. Млякото се разпределя между стопаните въз основа на 4–6 контроли. Основната група стопани отглеждащи овце – 68 % е над 65 години. Прекъсната е традицията за лагеруване на стадата в планината. Променена е и системата на хранене – на овца с агнето се осигурява 90 – 150 кг зърнен фураж (предимно царвица) и 180–220 кг ливадно сено и в редки случаи люцерна. Заплождането става след 10 септември, като извън случния сезон кочовите се отглеждат отделно в сборно стадо. Реализира се и ротация на кочовите. Всичко това според Feher [2005] определя популацията като застрашена с тенденция към преминаване в критично състояние.

Основно предпочитание на стопаните е близненето на овцете и добрата им млечност. При редуцирането на броя на овцете е станала селекция по тези два показателя, тъй като са оставяни най-млечните овце. Дава се предпочитание и на животни с определено опетяване. Лицето е с черни или кафяви петна с неопределена форма, а краката са бяли напръскани с малки черни петна. Кочовите са рогати със спираловидни, но не масивни рога, но напоследък се предпочитат безрогите. Преобладават овцете с бяло руно, като само около 5 % процента са с цветно. Руната са предимно затворени с еднородна вълна 48-о и 50-о качество [табл.1]. При овцете около Чипровци вълната е малко по-груба. На 2cm дължина се наброяват 1,8–2,5 щапелни къдрици. Вълната е добре изравнена и топографски, като разликите между плешката и страната са обикновено до едно качество. Истинската дължина на влакната [табл.2] е от 90 до 165 mm. При животните със смесена вълна средната дължина на влакната е 146 mm, като във външния слой на руното преобладават преходни и осилести влакна Мъртвите влакна са рядкост. По вълнодайност (вълна грама на 1 kg жива маса) Реплянската овца отстъпва на Каракачанската и Западно Стапопланинската [табл.3]. Живото тегло на популацията е характерно за това при планинските породи. При всички местни породи се наблюдава определена тенденция на повишаване на живото тегло, която може да се отдаде на промяна в системите на отглеждане и подобро хранене.

На [табл.4] са представени сравнителни данни за екстериорните измерения и екстериорните профили при някои местни породи овце. Възпието е (в говедовъдството и козевъдството), че ниските степени на екстериорните индекси са характерни за млечния тип животни, а по-високите са характерни за месодайните. На а тази база може да се приеме, че Реплянската овца е с уклон към добра млечност. По този показател те се различават съществено от Каракачанската, Тетевенската и Дъбенската овца, които могат да се определят, като комбинирани типове. Тенденцията за добра млечност при Реплянската овца се подчертава и от изчислените стойности – надоено мляко на 1 kg жива маса. Те са значително по-високи от другите местни планински овце [табл.5] и се приближават до тези при някои породи за мляко.

Таблица 1

Разпределение на животните в проценти според качеството на вълната им

Район	Качество					
	n	46	48	50	56	58
Плешка						
Репляна	55	3,63	9,09	49,00	3,90	7,27
Чипровци	55	3,63	24,00	52,46	18,10	1,81
Средно за породата	110	3,63	21,09	50,73	24,50	4,54
Бут						
Репляна	55	5,45	40,00	35,35	18,10	1,81
Чипровци	55	16,36	40,00	34,54	9,09	-
Средно за породата	110	10,90	40,00	34,94	13,59	0,92

Таблица 2

Истинска дължина на вълната при животните с еднослойно руно

Район	Плешка			Бут	
	n	X	VC	X	VC
Репляна	55	101,5	15,99	105,8	13,89
Чипровци	55	106,3	14,95	109,1	15,41
Средно за породата	110	103,5	107,4	107,4	13,31

Таблица 3

Сравнителна таблица за живата маса и вълнодобива при някои местни овце

Порода	Жива маса на 30 мес.		Вълнодобив Kg		Вълна гр на kg	Автор и година
	n	X	n	X		
Каракачанска	84	40,0	84	3,22	80,5	Д. Генковски (2002)
	483	44,4	497	3,30	74,3	Г. Стойкова (2005)
Дъбненска	213	56,5	216	3,50	61,9	Сн. Алексиева (1979)
	220	52,1	220	3,70	71,0	М. Бранзакова(1990)
	894	49,1	894	3,40	68,7	Неделчев, Стоянов(2007)
Медночервена шуменска	347	44,6	155	3,70	82,9	Сн. Алексиева(1979)
	480	49,1	513	3,20	65,1	Г. Стойкова (2005)
Карнобатска	-	29,6	-	2,40	81,1	Хлебаров (1933)
	200	35,3	200	3,30	93,5	В. Антонова (1967)
	220	44,0	220	3,30	75,0	М. Илиев (2002)
Тетевенска	32	43,1	48	3,00	69,6	Д. Генковски (2002)
Западностаро-планинска	541	40,6	561	2,39	58,9	Сн.Алексиева(1979)
Реплянска	-	32,7	-	1,90	58,1	Иванов,Петров(1948)
	-	32,6	-	2,20	67,5	Т. Савов (1964)
	779	40,1	779	2,86	71,3	Сн. Алексиева (1979)
	1684	45,3	1684	3,02	66,7	Собств.информ.(1998)
	47	45,0	47	1,9	71,78	Собств.информ. (2006)

Сравнителна таблица на екстериорните измерения и индекси при някои местни породи овце

Таблица 4

Екстериорни измерения в см и екстериорни профили в %	Породи					
	Черноглава плевенска	Дъбенска	Тетевенска	Каракачанска	Западно старопланинска	Реплянска
	*	**	***	****	*****	
Височина при холката	68,20	68,50	63,15	61,61	63,50	62,90
Дълбочина на гърдите	30,50	31,66	28,71	28,45	28,56	26,80
Ширина на гърдите	21,10	21,50	19,95	18,75	19,69	17,60
Обхват на гърдите	91,58	103,50	97,30	88,30	86,34	79,00
Коса дължина на тялото	71,10	84,16	65,12	64,21	68,36	67,30
Индекс на разтегнатост	104,25	122,86	106,40	103,24	107,65	107,00
Индекс на сбитост на тялото	128,80	122,98	142,42	138,80	126,30	117,38
Гръден индекс	69,18	71,06	69,48	65,90	68,94	65,67
Индекс за масивност	134,26	151,09	154,07	143,32	135,90	125,59

Сравнителна таблица за плодовитостта в % и млечността в l при някои местни породи овце

Таблица 5

Породи	Плодовитост в %		Млечност в l		Млечност в l/kg	Автор и година
	n	X	n	X		
Дъбенска	220	109,4	220	86,7	1,64	М. Бранзакова (1990)
Каракачанска	120	113,8	120	50,9	1.27	Д. Генковски (2002)
	107	105,4	107	58,6	1.32	Г. Стойкова (2005)
Карнобатска	220	115,1	200	53,0	1.20	М. Илиев (2002)
Тетевенска	82	105,1	25	61,7	1.43	Д. Генковски (2002)
Реплянска	25	115,0	25	106,4	3,25	Иванов, Петров (1948)
	30	118,0	30	80,5	2,16	Сн. Алексиева (1979)
	1684	117,9	1684	83,1	3,24	Собств. изследвания (1998)
	47	118,2	47	101,0	3,62	Собствени изследвания (2006)

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Направените сравнителни оценки за продуктивните показатели при някои местни породи овце отглеждани в планински и полупланински райони определят Реплянската овца, като изключително ценна с характерна за тези породи жива маса, но с висока плодовитост и млечност. Отбелязаната определена тенденция за редуцирането числеността на популацията налага вземането на спешни мерки за съхранението и.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Алексиева Сн.[1979], Сравнителна характеристика на някои местни отродия и породи овце в България (Автореферата), С.
- [2] Антонова В.[1967], Проучване продуктивността на Карнобатската овца, межд.с/с списание №3, (114 – 115).
- [3] Бойковски Ст., Г., Стефанова, Д. Димитров[2005], Породи овце отглеждани в България.
- [4]. Бранзакова М.[1990], Финжтшна и генотипна характеристика на Дъбенското отродие (научен доклад), С.
- [5] Венев Ив. [2006], Породи селскостопански животни в България, ИАСРЖ, С.
- [6] Генковски Д. [2002], Сравнителна характеристика на овце отглеждани в условията на Средна Стара планина (автореферат), Троян.
- [7] Иванов П., Е. Петров [1948], Изследване върху телесните форми и производствените качества на Реплянската овца, Сб. Соф.университет, агроном. Ф-т (367– 448).
- [8] Илиев М., [2002], Продуктивна характеристика на овце от Карнобатската попрода, Жив. Науки №6 (14 – 15).
- [9] Неделчев Д., Б. Стоянов [2007], Дъбенската овца – съчетание на добра продуктивност и резистентност, Сп. Земеделие, бр.3 (42 – 43).
- [10] Савов Т.,[1964], Развитие на овцевъдството в България, БАН, С.
- [11] Савов Т. [1948], Изследване върху някои производствени способности на овчите раси развъждани в държавния завод за добитък Г.Димитров, БАН, С.
- [12] Стайкова Г.[2002], Проучване върху величината на продуктивните признаци при овце от Каракачанската порода и Шуменското отродие (Автореферат), Ш.
- [13] Хлеббаров Г. [1933], Българско земеделско дружество, № 31, (118 – 122).
- [14] Feher [2005], Book Regional focal point for Animal Genetic Resources (11–19) FAO.